

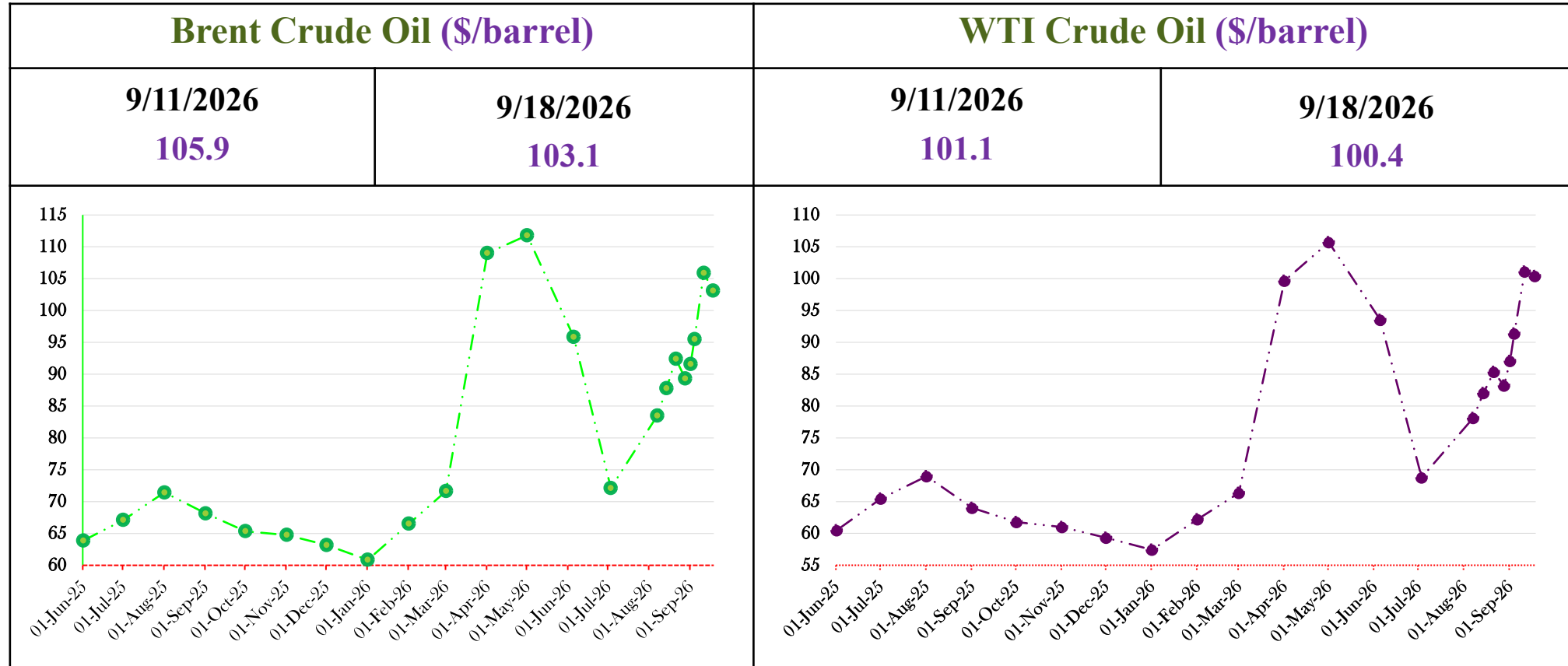
جهان انرژی

دانشکده مهندسی انرژی دانشگاه صنعتی شریف

۲۸ شهریور ۱۴۰۵

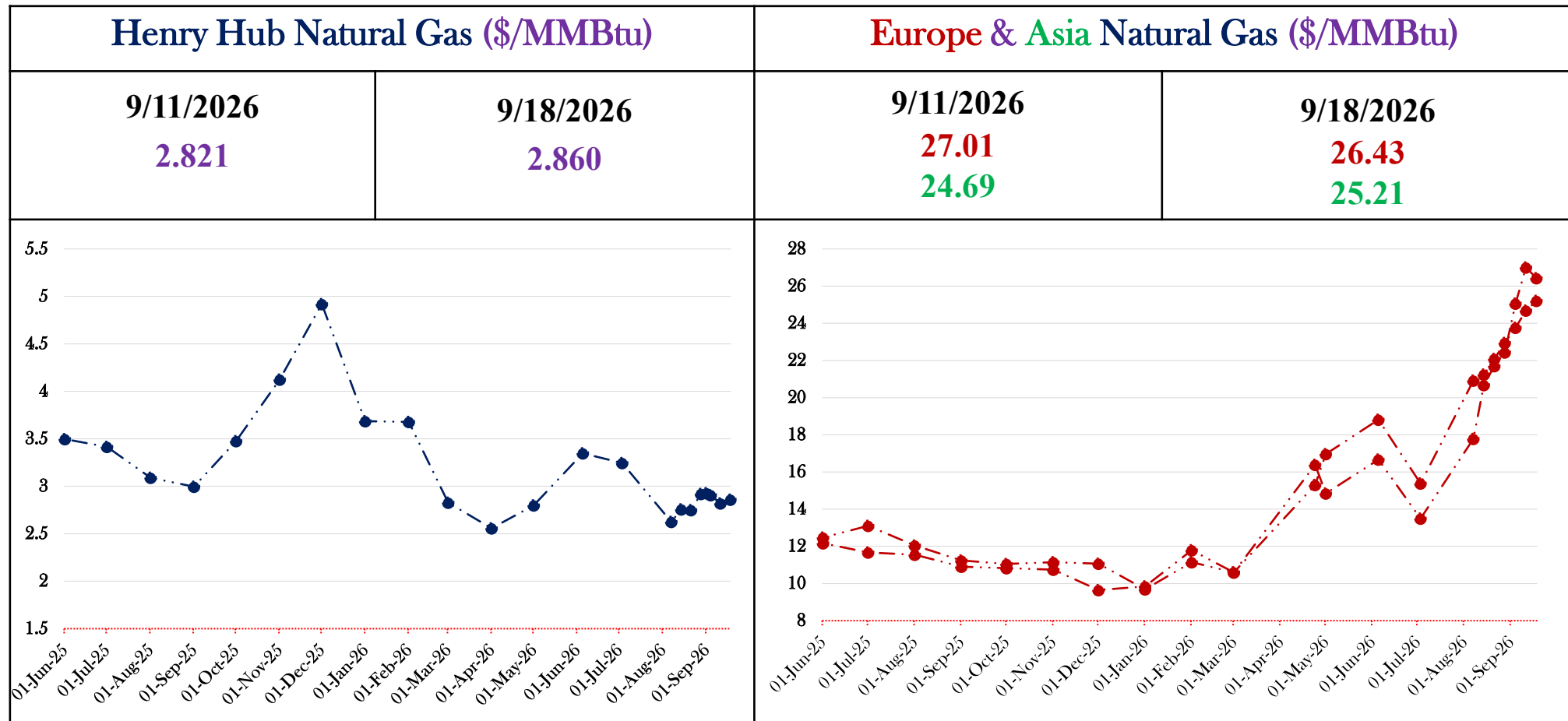
پیش بازار نفت

جهت مشاهده قیمت لحظه‌ای نفت بر این نوشته بزنید

پیش بازار گاز طبیعی

جهت مشاهده قیمت لحظه‌ای گاز بر این نوشته بزنید

پویایی های بازار: نفت خام و گاز طبیعی

• در روزهای گذشته قیمت نفت خام مجدداً با افزایش روبرو شد:

- نفت خام برنت که در شنبه گذشته به قیمت ۱۰۵.۹ دلار هر بشکه معامله شده بود، امروز به بهای ۱۰۴.۹۷ دلار در بورس اروپایی لندن خرید و فروش شد.
- نفت خام وست تگزاس اینترمدییت که شنبه گذشته ۱۰۱.۱ دلار در هر بشکه در بازار کاشینگ اوکلاهما عرضه می گشت به بهای ۱۰۳.۳۶ دلار امروز معامله گردید.
- قیمت های نفت شاخص همچنان بالاتر از ۱۰۰ دلار هر بشکه خرید و فروش می گردد.
- اما حس عمومی بازار بر این است که مشکلات تنگه هرمز و باب المندب در حال حل شدن است
- اجلاس وزیر امور خارجه ایران با وزرای خارجه کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس گرچه در دوشنبه هفته پیش تشکیل نشد، اما به نظر می رسد که در آینده نزدیک این جلسه برگزار گردد.
- چین از ایران خواسته تا از نفوذ خود بر انصارالله یمن استفاده کرده تا عبور و مرور از تنگه باب المندب به صورت گذشته علیرغم تسلط حوثی ها ادامه یابد.
- دو اجلاس مهم دیگر سفر شی جین پینگ رهبر چین به ایالات متحده و ملاقات ترامپ با رهبران کشورهای عضو شورای همکاری در نیویورک در هفته آینده می باشد.
- با این حال عرضه بر خلاف ماه های قبل کمتر از تقاضای نفت خام در بازارهای جهانی است.

پویایی های بازار: نفت خام و گاز طبیعی

- بهای گاز طبیعی در هنری هاب که در هفته گذشته به ۲.۸۲ دلار به ازای هر یک میلیون واحد حرارتی انگلیسی (بی تی یو) رسیده بود، صبح امروز به ۲.۹۲ دلار به ازای هر میلیون بی تی یو افزایش یافت.
- انواع گاز طبیعی از جمله گاز طبیعی مایع شده (ال ان جی) در بازارهای مختلف با افزایش روبرو بوده اند.
- از جمله قیمت گاز طبیعی فشرده شده در بندر رتردام هلند به ۲۶.۴۳ دلار و در ساحل کره و ژاپن به ۲۵.۲۱ دلار بر بی تی یو افزایش یافتند.
- مقدار گاز در قیمت های اعلام شده همه با هم مساوی است، اما ملاحظه می شود که قیمت ها در نقاط مختلف جهان تا چه اندازه با هم متفاوت است.
- تئوری گاز ارزان قیمت در سراسر جهان زیر سؤال رفته است. بخوبی مشخص است که قیمت گاز به صورت کلی در حال افزایش است.
- به گزارش بلومبرگ در هفته گذشته حداقل دو شناور ال ان جی بر حاوی گاز طبیعی مایع شده قطر از تنگه هرمز گذشته اند.
- در دریای عمان در روزهای اخیر سه ال ان جی بر بار خود را به شناورهای دیگر منتقل کرده اند. این کار در مورد نفت خام که همواره مایع است، آسان است، اما برای سیال گاز طبیعی که با فشار و تبرید به مایع تبدیل شده، در حین انتقال مشکلات تکنیکی فراوان دارد.

عوامل فزاینده قیمت

• تعطیلی خط لوله راهبردی «شرق-غرب» عربستان

- عربستان سعودی روز جمعه ۱۱ سپتامبر پس از چند حمله پهپادی (که به گفته ریاض از عراق صورت گرفته است) خط لوله «شرق-غرب» خود را تعطیل کرد. این خط لوله که نفت را از خلیج فارس به دریای سرخ می‌رساند و ظرفیت ۷ میلیون بشکه‌ای دارد، مهم‌ترین مسیر جایگزین عربستان برای دورزدن تنگه هرمز بود. رiestad انرژی هشدار داد اختلال یک‌ماهه می‌تواند ۱۲۰ میلیون بشکه نفت را از بازار خارج کند؛ برنت و تگزاس روز دوشنبه بیش از ۳٪ جهش کردند.

• تصرف بندرهای دریای سرخ توسط حوثی‌ها

- انصارالله بندر مخا و جزیره پریم در دهانه تنگه باب‌المندب را تصرف کردند؛ مسیری که ماه‌ها پشتیبان صادرات عربستان بود. بسته‌شدن هم‌زمان این دو «دریچه اطمینان» ترس از قطع کامل راه‌های صادراتی منطقه را افزایش داد. ترافیک کشتی‌ها در تنگه هرمز نیز به کمتر از ۱۰ فروند در روز کاهش یافت (در برابر میانگین ۱۴ فروند در ۱۰ روز قبل).

• کاهش ذخایر جهانی و حمله به نفتکش دیگر

- آژانس بین‌المللی انرژی هفته پیش اعلام کرده بود ذخایر جهانی در اوت ۹۵ میلیون بشکه کاهش یافته و تنها حدود یک میلیارد بشکه از ذخایر باقی مانده است. با آسیب دیدن نفتکش دیگری در تنگه هرمز روز یکشنبه، برنت در ۱۵ سپتامبر تا سطح قیمت لحظه‌ای ۱۰۸.۴۳ دلار صعود کرد.

عوامل کابنده قیمت

• بازیابی سریع خط لوله توسط عربستان

- ریاض اعلام کرد می‌تواند نیمی از ظرفیت خط لوله آسیب‌دیده را ظرف چند روز و ظرفیت کامل را ظرف شش هفته بازیابی کند. این اعلام بخشی از ترس بازار درباره ازدست‌رفتن ۴ میلیون بشکه صادرات روزانه را برطرف کرد و به تثبیت نسبی قیمت‌ها کمک کرد.

• افزایش انتقال کشتی به کشتی نزدیک عمان

- عربستان محموله‌های بیشتری را از طریق انتقال کشتی به کشتی نزدیک بندر صحار عمان به پالایشگاه‌های آسیایی رساند. حجم این جابه‌جایی‌ها از ۱,۵ به ۲,۷ میلیون بشکه در روز رسید. این خبر بلافاصله اثر آرام‌بخش گذاشت و نفت در ۱۶ و ۱۷ سپتامبر به ترتیب ۳.۲٪ سقوط کرد و به نزدیک ۱۰۱-۱۰۰ دلار رسید.

• چشم‌انداز آرام‌تر آژانس بین‌المللی انرژی برای میان‌مدت

- اداره اطلاعات انرژی آمریکا پیش‌بینی کرد با افزایش تدریجی صادرات خاورمیانه، برنت در نیمه دوم ۲۰۲۶ به‌طور میانگین حدود ۹۰ دلار بماند و در ۲۰۲۷ به ۷۴ دلار کاهش یابد. این چشم‌انداز نشان داد تحلیلگران بحران فعلی را موقتی می‌دانند.

نقشه جدید امنیت انرژی اروپا؛ ال ان جی در قلب گذار از گاز روسیه (۱)

- حذف تدریجی گاز روسیه، ساختار تأمین انرژی اروپای مرکزی و شرقی را وارد مرحله جدیدی کرده است به شکلی که اتحادیه اروپا قصد دارد واردات گاز طبیعی روسیه را تا سه ماهه چهارم سال ۲۰۲۷ به طور کامل متوقف کند. اقدامی که به بیش از پنج دهه وابستگی اروپا به گاز روسیه پایان می دهد.
- بر اساس مقررات جدید، واردات ال ان جی روسیه از ابتدای ژانویه ۲۰۲۷ متوقف خواهد شد و واردات باقی مانده گاز روسیه از طریق خطوط لوله نیز حداکثر تا نوامبر ۲۰۲۷ پایان می یابد. در مجموع، انتظار می رود عرضه گاز روسیه به اتحادیه اروپا بین سال های ۲۰۲۵ تا ۲۰۲۸ حدود ۳۳ میلیارد مترمکعب در سال کاهش یابد.
- بخشی از این کاهش می تواند از طریق افزایش بهره وری انرژی و برقی سازی جبران شود، اما بخش قابل توجهی از آن باید از منابع غیرروسی تأمین شود؛ موضوعی که برای کشورهای اروپای مرکزی و شرقی، به دلیل وابستگی بیشتر آنها به گاز روسیه از طریق خطوط لوله، اهمیت ویژه ای دارد.

نقشه جدید امنیت انرژی اروپا؛ ال ان جی در قلب گذار از گاز روسیه (۲)

- همزمان با کاهش عرضه روسیه، بازار جهانی ال ان جی در حال ورود به دوره‌ای کم‌سابقه از افزایش عرضه است. اختلال در عبور کشتی‌ها از تنگه هرمز در پی جنگ خاورمیانه، عرضه جهانی گاز را با شوک قابل توجهی مواجه کرد؛ به‌طوری‌که صادرات ال ان جی قطر و امارات بین مارس و ژوئیه نسبت به سال قبل ۴۳ میلیارد مترمکعب کاهش پیدا کرده است.
- با این حال، افزایش تولید در سایر مناطق، به‌ویژه آمریکای شمالی و آفریقا، بخش عمده این کاهش را جبران کرد. تولید ال ان جی خارج از خلیج فارس در همین دوره بیش از ۳۰ میلیارد مترمکعب، معادل حدود ۱۶ درصد، افزایش یافت و حدود ۷۰ درصد افت عرضه کشورهای حوزه خلیج فارس را پوشش داد.
- بر اساس پروژه‌های فعلی، بیش از ۳۵۰ میلیارد مترمکعب در سال ظرفیت جدید صادرات ال ان جی تا اوایل دهه ۲۰۳۰ وارد بازار خواهد شد که بیش از ۷۰ درصد آن توسط آمریکا و قطر تأمین خواهد شد. افزایش عرضه جهانی می‌تواند در میان‌مدت از شدت محدودیت‌های بازار بکاهد و فشار نزولی بر قیمت گاز ایجاد کند.

نقشه جدید امنیت انرژی اروپا؛ ال ان جی در قلب گذار از گاز روسیه (۳)

- برای بهره‌برداری از این عرضه جدید، توسعه زیرساخت‌های گاز در اروپای مرکزی و شرقی ضروری است.
- اگرچه ظرفیت واردات ال ان جی منطقه از پایان سال ۲۰۲۱ حدود ۱۵ میلیارد مترمکعب در سال افزایش یافته و تا پایان ۲۰۲۵ به نزدیک ۳۵ میلیارد مترمکعب در سال رسیده است. اما محدودیت اصلی اکنون انتقال گاز از پایانه‌های ساحلی به مراکز مصرف داخلی است. توسعه پایانه شوینویشچه در لهستان، پایانه اینکو در فنلاند، پایانه الکساندرپولیس در یونان و توسعه پایانه کرک در کرواسی بخشی از این ظرفیت را ایجاد کرده‌اند.
- علاوه بر این، افزایش ظرفیت بازگازسازی در آلمان و ایتالیا و توسعه اتصالات فرامرزی مانند لهستان-اسلواکی، یونان-بلغارستان، و مجارستان-رومانی می‌تواند امکان انتقال گاز به کشورهای محصور در خشکی را افزایش دهد.

نقشه جدید امنیت انرژی اروپا؛ ال ان جی در قلب گذار از گاز روسیه (۴)

- تقویت جریان گاز از جنوب به شمال نیز یکی از حلقه‌های مهم تکمیل امنیت انرژی منطقه خواهد بود. با وجود توسعه پایانه‌های ال ان جی، ظرفیت انتقال داخلی و بین‌کشوری هنوز در برخی نقاط با نیازهای جدید منطقه همخوان نیست.
- در همین راستا، پروژه «کریدور عمودی گاز» با هدف تقویت جریان گاز در مسیر جنوب به شمال در حال توسعه است. این پروژه می‌تواند با استفاده از سامانه سابق خط لوله ترانس بالکان، امکان انتقال گاز طبیعی حاصل از تبدیل ال ان جی از یونان به سمت مولداوی و اوکراین را فراهم کند و ظرفیت انتقالی حدود ۱۰ میلیارد مترمکعب در سال ایجاد کند.
- چنین اتصالاتی علاوه بر افزایش انعطاف‌پذیری بازار منطقه، امکان انتقال غیرمستقیم ال ان جی به کشورهای فاقد دسترسی مستقیم به دریا را فراهم کرده و در شرایط اختلال در زیرساخت گاز اوکراین، به تقویت امنیت عرضه این کشور نیز کمک می‌کند.

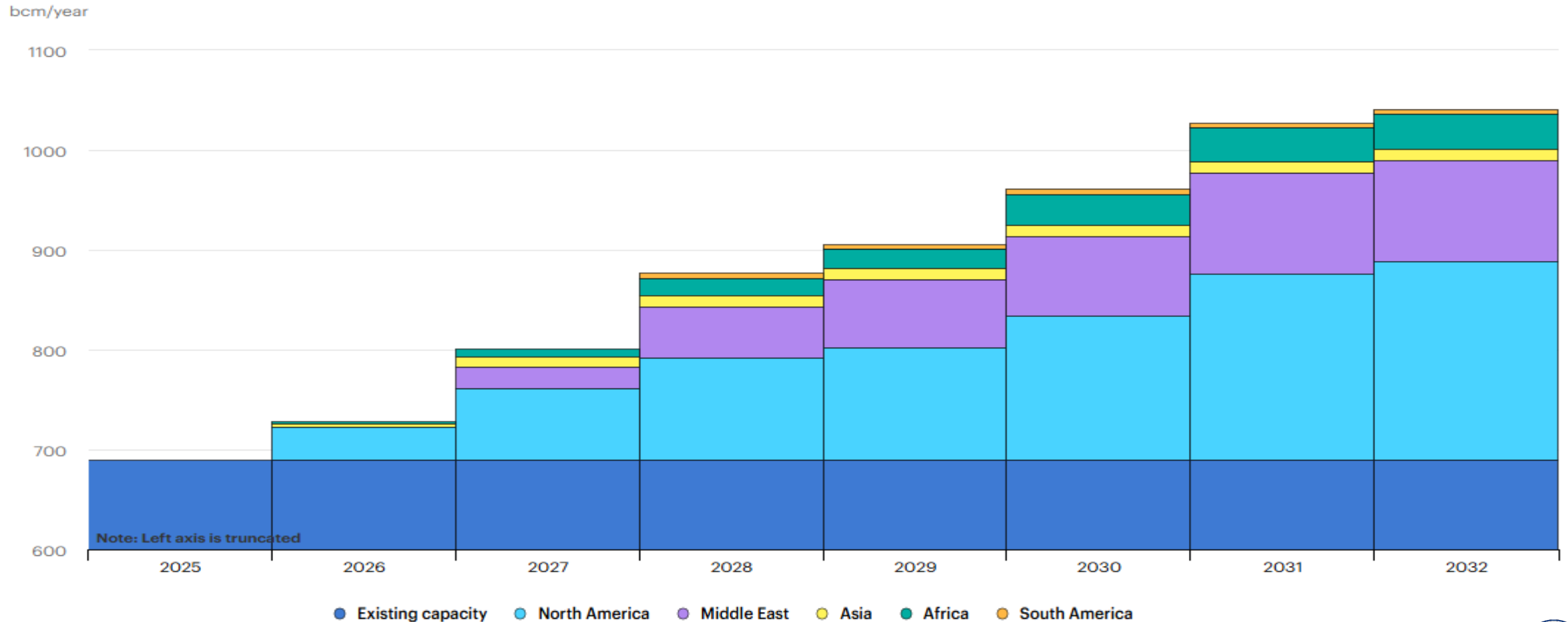
نقشه جدید امنیت انرژی اروپا؛ ال ان جی در قلب گذار از گاز روسیه (۵)

- در کنار زیرساخت، تغییر راهبرد خرید گاز و حرکت به سمت سبد متنوع تأمین اهمیت تعیین کننده ای دارد. از سال ۲۰۲۲ خریداران اروپایی بیش از ۴۵ میلیارد مترمکعب در سال قرارداد جدید واردات ال ان جی منعقد کرده اند، اما سهم اروپای مرکزی و شرقی کمتر از یک پنجم این حجم بوده است.
- قراردادهای فعلی تنها حدود ۵ میلیارد مترمکعب در سال ال ان جی برای این منطقه در سال ۲۰۲۸ تضمین می کنند که معادل حدود ۵ درصد تقاضای فعلی گاز آن است. بنابراین، در صورت عدم انعقاد قراردادهای جدید، وابستگی منطقه به بازار نقدی جهانی افزایش خواهد یافت؛ بازاری که نقدشوندگی بیشتری پیدا کرده اما همچنان در معرض نوسان قیمت است.
- استفاده همزمان از قراردادهای بلندمدت، خرید از بازار نقدی و قراردادهای دارای انعطاف پذیری مقصد می تواند ضمن ایجاد اطمینان بیشتر نسبت به عرضه آینده، مواجهه با نوسانات قیمت را مدیریت کند. در مجموع، تنوع بخشی به تأمین کنندگان، توسعه زیرساخت های واردات و انتقال و انعطاف پذیری در قراردادهای خرید، سه محور اصلی بازآرایی سبد گاز اروپای مرکزی و شرقی پس از حذف گاز روسیه خواهند بود.

نقشہ جدید امنیت انرژی اروپا؛ ال ان جی در قلب گذار از گاز روسہ (۶)

Expected additions to global LNG liquefaction capacity, 2026-2032

راه‌های ارتباطی با مجموعه جهان انرژی

ایمیل: maleki@sharif.edu

کانال بله و تلگرام: @JahanEnergySharif

سایت: <https://sharif.ir/~maleki/generic.html>

همکاران این شماره: امیرمهدی مه‌ری، امیرعلی حسن‌زاده، علی فریادرس، و عباس ملکی

